

*Davidovo dětství je radostné pouze do chvíle, kdy se jeho matka, ovdovělá ještě před jeho narozením, provdá podruhé. Její manžel Alexander Murdstone spolu se svou sestrou učiní z Davida šťastného a veselého domova vězení, v němž střeží s krutou důsledností nejen chlapce, ale i jeho nežnou a láskyplnou maminku. Později je David zapsán do interní školy, odkud se po nějakém čase vrací domů na neveselé prázdniny.*

„Jak jsem řekl, Davide,“ pravil pan Murdstone a upjaté stočil hlavu i oči na mne, „s lhostí jsem pozoroval, že máš nevlídnou povahu. Nestupím, aby se takový povahový rys před mýma očima rozvíjel, aniž se pokusím zjednat nápravu. Musíš se vynasnažit, panáčku, abys svou povahu změnil. Musíme se vynasnažit, abychom ti ji změnili.“

„Promiňte, prosím, pane,“ koktal jsem, „co jsem se vrátil domů, ani jednou jsem nebyl úmyslně nevlídný.“

„Neuchyľuj se ke lži, panáčku!“ odpověděl tak prudce, že jsem viděl matku bezděčně vzrůchnout rozdechvelou ruku, jako by se chtěla mezi nás vložit. „Čistě ze zapuťlosti ses uzavíral do svého pokoje. Zůstával jsi ve svém pokoji, když jsi měl být tady. Teď víš jednou provždy, že vyžaduji, abys byl tady a nikoliv tam. A dál, že vyžaduji, abys tady osvědčil poslušnost. Znáš mě, Davide. Postarám se, aby tak bylo.“

Slečna Murdstonová se chraplavě uchichla.

„Přeji si, aby ses choval uctivě, na slovo poslušně a ochotně ke mně,“ pokračoval, „k Janě Murdstonové a k matce. Nestupím, aby ses z dětského vrtchohu tomuto pokoji vyhýbal, jako by byl zamořený nákazou. Sedni!“ Křikl na mne rozkaz jako na psa, a jako pes jsem poslechl.

„Ještě něco!“ řekl. „Pozoruj, že si libuješ v nízké a sprosté společnosti. Nebudeš se přátelit se služkami. V těch mnoha směrech, v nichž se potřebuješ polepšit, tě kuchyň nezušlechťí. O ženě, která ti nadřazuje, neříkám

nic – protože ty, Kláro,“ přitom se obrátil tišším hlasem na matku, „pro ni máš pro staré vzpomínky a pradávné vrtchohy slabost, kterou jsi ještě nepřemohla.“

„Pohlouplost věru nevysvětlielná!“ zvolala slečna Murdstonová.

„Říkám jenom,“ pokračoval potom zase ke mně, „že neschvaluji tvou zálibu v takové společnosti, jako je jemnostslečna Peggottyová, a že toho musíš nechat. Teď mi, Davide, tedy rozumíš a víš, jaké to bude mít následky, když mě do puntíku neposlechněš.“

Věděl jsem to dobře – možná líp, než si myslil, pokud šlo o následky pro mou ubohou matku – a také jsem ho do puntíku poslechl. Už jsem se neuchyľoval do svého pokojíka, ani jsem už nehledal útočiště u Peggotty, ale den za dnem jsem seděl do únavy v dolním pokoji a nemohl se dočkat, až přijde večer a čas ke spání.

Co to pro mne bylo za muka, ta vynucená strnulost, když jsem musel hodinu za hodinou sedět v jedné pozici a bál se hnout rukou nebo nohou, aby si snad slečna Murdstonová nestěžovala na mou neposednost (neboť si na ni stěžovala při sebestěší zámince), a bál se hnout jen okem, aby v mém pohledu neobjevila nějakou nevlídnost nebo pátpravou zvědavost, která by jí poskytla nový důvod ke stížnosti na mne! Co to bylo za nesnesitelnou nudu, tak sedět a poslouchat, jak tikají hodiny, sedět a pozorovat, jak slečna Murdstonová navléká blyškové kovové korálky na šňůrku, sedět a přemýšlet, jestli se někdy provdá, a když, tedy kdo a jaký asi ten nešťastník bude, sedět a počítat vazované ozdoby v řezbě křbové římsy a zabloudit nakonec očima až pod strop mezi kudrlinky a mašličky na tapetách!

Co to bylo za procházky, ty blátnivé cesty, po nichž jsem se v zimním nečase toulal sám a sám a všude s sebou nosil ten pokoj a v něm i pana Murdstone a slečnu Murdstonovou, to hrozivější břemeno, které jsem musel vláčet, ten strašidelný denní sen, který mě tlačil jako můra a za nic se nedal zaplašit, tu tíhu, která mi zaléhala mysl a otupovala ji!

Co to bylo za jídlo, kdy jsem v rozpačitém tichu sedal u stolu a vždycky a stále cítil, že tam je jeden příbor nad počet, a to můj, jedna chut nad počet, a to má, jeden talíř a jedna židle nad počet, a to mé; jeden člověk nad počet, a to já!

Co to bylo za večery, když na stole zaplanuly svíčky a já se měl podle očekávání něčím zabavit, ale neodvažoval se číst zábavnou knihu! Večery, kdy jsem proto ležel v nějaké nestravitelné a suchopárné počtemi rukovětí, kdy se mi tabulky vah a měr chvěly ve velebných melodických „Vládní Britannie“ nebo „Žal v ohavnosti nedřížž“, a ne a ne se uklidnit, abych si je mohl zapamatovat, kdy se mi v nešťastné hlavě vlnily, jako když děti dělají za ruce hada, jedním uchem tam a druhým veni!

Co jsem se nazíval a naklínal, ať jsem se bránil sebevci! S jakým útekem jsem se z těch utajených zdřímnutí probouzel a kolik odpovědí na drobné

poznámky, jichž jsem se jednou za čas odvážil, mi zůstali na věky dlužní, jaké pouhopouhé nic, které každý přezírá, a které přesto každému překáží, jsem ve vlastní představě byl! Jak úzasně se mi vždy ulevilo, když jsem uslyšel slečnu Murdstonovou radostně vítat první úder deváté hodiny večerní a její rozkaz, abych šel spát!

Tak se prázdniny zdlohnavě vleky, až přišlo ráno, kdy slečna Murdstonová řekla: „To tedy máme *poslední* den!“ a podala mi poslední prázdninový koflík čaje.

Nelitoval jsem, že odjíždím. Propadl jsem sice otupělosti, ale pozvolna jsem se z ní probíral a těšil se na Steerforth, ačkoliiv se za ním mlhavě rýsoval pan Creakle. Opět se u branky ukázal pan Barkis a opět řekla slečna Murdstonová svým varovným hlasem: „Kláro!“, když se matka při loučení nade mnou sklonila.

Polbil jsem ji i malinkého bratříčka a byl jsem tu chvíli velmi smutný – nikoli však smutný proto, že odjíždím, neboť nepřekročitelná propast mezi námi zela a vzájemné odloučení existovalo po všechny dny. A živěji než ob- jeť, jímž mě k sobě přivínila – ač vřelejší být nemohlo – chovám v paměti to, co po něm následovalo.

Seděl jsem už ve formanově voze, když jsem ji slyšel, jak na mne volá. Vyhlédl jsem z vozu a matka stála sama u zahradiční branky a držela dětátko ve vztažených rukou ve výšce, abych je viděl. Byl chladný den bez větru a jediný vlas na hlavě ani jediný záhyb na šatech se jí nepohnul, když se za mnou upřeně dívala a držela dětátko ve vztažených rukou.

Tak jsem ji ztratil. Tak jsem ji potom vídal ve snách ve škole – tichou po- stavu u postele – jak mlčí a dívá se na mne tímž upřeným pohledem – a drží dětátko ve vztažených rukou.

(Přeložil Emanuel a Marie Tilschovi)

*David Copperfield* vyslov [dejvid kaprifild]

*Murdstone* vyslov [mértstoun]

*Peggottyová* vyslov [pegotyová]

*Steerforth* vyslov [stýrforth]

*Creakle* vyslov [krtkl]

*Barkis* vyslov [bárkis]